

Sygn. akt III AUa 287/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 maja 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Krzysztof Szewczak
Sędziowie:	SA Małgorzata Rokicka - Radoniewicz (spr.) SA Barbara Hejwowska
Protokolant: st.sekr.sądowy Urszula Goluch-Nikanowicz	

po rozpoznaniu w dniu 15 maja 2013 r. w Lublinie

sprawy G. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o dalszą wypłatę emerytury i zwrot nienależnie pobranych świadczeń

na skutek apelacji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 29 stycznia 2013 r. sygn. akt VII U 3976/12

oddala apelację.

III AUa 287/13

UZASADNIENIE

Organ rentowy - Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. decyzją z dnia 14 września 2012 roku wstrzymał G. M. wypłatę emerytury od dnia 1 października 2011 r. z uwagi na kontynuowanie zatrudnienia, natomiast decyzją z dnia 18 września 2012 roku stwierdził, że G. M. pobrała nienależne świadczenia za okres od 1 października 2011 r. do 30 września 2012 r. w łącznej kwocie 42 650,24 zł z tytułu emerytury i zobowiązał ją do zwrotu tej kwoty w terminie miesiąca od daty doręczenia decyzji.

Od obu decyzji odwołanie do Sądu Okręgowego w Lublinie wniosła G. M., wskazując, że od 1 listopada 2005 r. korzysta z urlopu bezpłatnego, wobec czego nie pobiera wynagrodzenia. Dodała, że zgodność regulacji prawnych z Konstytucją

w zakresie konieczności rozwiązywania stosunków pracy osób posiadających prawo do emerytury jest przedmiotem rozważań Trybunału Konstytucyjnego.

Sąd Okręgowy w Lublinie wyrokiem z dnia 29 stycznia 2013 roku zmienił obie decyzje ustalając, że G. M. przysługuje prawo do wypłaty świadczenia emerytalnego od 1 października 2011 roku i nie jest zobowiązana do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od 1 października 2011 roku do 30 września 2012 roku w kwocie 42650,24 zł. Sąd Okręgowy ustalił, że decyzją z dnia 9 lipca 2010 r. organ rentowy przyznał wnioskodawczyni G. M. prawo do emerytury od dnia 27 czerwca 2010 r., tj. od dnia osiągnięcia wieku emerytalnego. Zarówno w dniu składania wniosku o świadczenie, jak i w dniu wydania decyzji przyznającej prawo do emerytury wnioskodawczyni pozostawała w stosunku pracy z Uniwersytetem Przyrodniczym w L.. Od dnia 1 listopada 2005 r. korzystała z urlopu bezpłatnego w związku z wykonywaniem mandatu posła Sejmu RP udzielonego na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 9 maja 1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora – Dz.U. z 2011 r., Nr 7, poz. 29 ze zm. Po przyznaniu prawa do emerytury wnioskodawczyni nie rozwiązała stosunku pracy łączącego ją z Uniwersytetem Przyrodniczym w L.. Wciąż też korzysta z urlopu bezpłatnego, nie pobiera od pracodawcy żadnych świadczeń. Składki ubezpieczeniowe opłaca Kancelaria Sejmu. Stan faktyczny – który nie był sporny pomiędzy stronami – został ustalony w oparciu o dowody w postaci dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy oraz aktach organu rentowego, które nie były w toku postępowania kwestionowane przez strony. Oceniając zasadność i prawidłowość decyzji, Sąd Okręgowy stwierdził, że pierwsza z zaskarżonych decyzji zapadła na podstawie z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.), zgodnie z którym prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Przepis ten został wprowadzony do porządku prawnego z dniem 1 stycznia 2011 r. na podstawie art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2010 r., Nr 257, poz. 1726 ze zm.).

Wyrokiem z dnia 13 listopada 2012 r., sygn. akt K 2/12 (Dz.U. z 2012 r., poz. 1285), Trybunał Konstytucyjny orzekł o tym, że art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w zw. z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed dniem 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązywania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

W świetle art. 190 ust. 1 Konstytucji orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne. Utrata mocy obowiązującej przepisu z powodu jego niezgodności z Konstytucją oznacza, że przepis ten nie może być stosowany poczynając od daty jego uchwalenia. Wyroki Trybunału mają skutki retroaktywne, a przez to zachodzi konieczność ponownego rozpoznania sprawy z pominięciem już przepisu uznanego za niezgodny z Konstytucją (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2008 r., V CO 43/08, wyrok z dnia 21 listopada 2006 r., II PK 42/06).

W stanie faktycznym sprawy w dniu złożenia wniosku o emeryturę, wydania decyzji przyznającej to świadczenie oraz w dacie wskazanej jako dzień nabycia prawa do emerytury, nie istniał wymóg rozwiązania stosunku pracy jako przesłanka niezbędna do przyznania tego prawa. Uznany za niezgodny z Konstytucją art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie został jeszcze wprowadzony do ustawy, zaś jego wcześniejszy odpowiednik – tj. art. 103 ust. 2a tej ustawy, został uchylony wcześniej, tj. z dniem 8 stycznia 2009 r. Osoby, które prawo do emerytury nabyły w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r., miały prawo do jej wypłaty także w przypadku ewentualnego kontynuowania zatrudnienia. Zacytowane wyżej orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego pozwala tym osobom na zachowanie prawa do wypłaty emerytury. W oparciu o te ustalenia Sąd Okręgowy orzekł, że w świetle powyższych rozważań kwestia zachowania przez wnioskodawczynię prawa do wypłaty emerytury nie powinna budzić zastrzeżeń.

Orzeczenie odnoszące się do obowiązku zwrotu przez wnioskodawczynię świadczenia wpłaconego w okresie od 1 października 2011 roku do 30 września 2012 roku jest konsekwencją rozstrzygnięcia zmieniającego decyzję z dnia 14 września 2012 roku o zawieszeniu wypłaty emerytury. Skoro bowiem wnioskodawczyni zachowała prawo do wypłaty świadczenia, to brak jest podstawy do oceny pobranego przez nią świadczenia za nienależne w rozumieniu art. 138 ustawy i tym samym brak jest przesłanek do jego zwrotu.

Apelację od tego wyroku złożył organ rentowy - Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B., zaskarżając wyrok w całości. Wyrokowi zarzucał naruszenie prawa materialnego poprzez niewłaściwe zastosowanie art. 103a i art.138 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Społecznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 ze zm.) poprzez zmianę zaskarżonych decyzji w ten sposób, że wnioskodawczyni przysługuje prawo do wypłaty świadczenia emerytalnego od dnia 1 października 2011 roku oraz że nie jest zobowiązana do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od 1 października 2011 roku do 30 września 2012 roku. Wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

Istotą sprawy była możliwość zastosowania w stosunku do wnioskodawczyni art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1229 ze zm.) zakwestionowanego wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 roku w sprawie K 2/12, w okresie poprzedzającym jego wejście w życie. Wspomnianym wyrokiem Trybunał orzekł, że „art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 roku, Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych(tekst jednolity: Dz. U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 ze zm.), dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 roku bez konieczności rozwiązywania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej”. Oceniając skutki wyroku, Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą, jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury, nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2010 roku. W stosunku do tych osób przepis art. 28 cytowanej ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych w zakresie w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy emeryturach i rentach z FUS utracił moc z chwilą ogłoszenia sentencji wyroku w Dzienniku Ustaw, czyli z dniem 22 listopada 2012 r. (Dz.U. z 2012 roku, poz. 1285).

W stanie faktycznym rozpoznawanej sprawy poza sporem pozostawał fakt, że wnioskodawczyni należy do kręgu osób objętych przedmiotowym orzeczeniem albowiem prawo do emerytury nabyła w dacie 1 listopada 2009 roku, a więc w okresie, kiedy realizacja prawa do tego świadczenia nie wymagała rozwiązania stosunku pracy.

W zaistniałej zatem sytuacji faktycznej, jak prawidłowo przyjął Sąd Okręgowy, decydujące znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy posiadała ocena skutków wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 roku w odniesieniu do stanu prawnego poprzedzającego wejście w życie tego orzeczenia.

Zgodnie z powołanym przez Sąd Okręgowy przepisem art. 190 ust. 1 Konstytucji RP orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne, co oznacza, że przepis uznany przez Trybunał za niezgodny z Konstytucją nie może być stosowany poczynając od daty jego uchwalenia, a z datą ogłoszenia wyroku Trybunału zostaje wyeliminowany z porządku prawnego i po tej dacie nie może być stosowany. Sąd Apelacyjny podziela ukształtowane na tle omawianej materii orzecznictwo Sądu Najwyższego, gdzie stwierdza się że „uznany przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją przepis prawa nie może być stosowany przez Sądy i inne organy w odniesieniu do stanów faktycznych sprzed ogłoszenia orzeczenia Trybunału (vide: wyrok z dnia 21 listopada 2006

roku, II PK 42/06 – LEX nr 950622, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2008 r. V CO 43/08 LEX nr 564856).

W tej sytuacji Sąd Apelacyjny stwierdza, że Sąd pierwszej instancji prawidłowo uznał, że skoro rozstrzygnięcie zawarte w zaskarżonej decyzji oparte zostało na przepisie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, który uznany został za niekonstytucyjny, to nie mógł on stanowić podstawy wstrzymania wypłaty emerytury wnioskodawczyni od 1 października 2011 roku do 30 września 2012 roku, a tym samym świadczenie wypłacone w tym okresie nie jest świadczeniem nienależnym w rozumieniu art.138 ust.2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz.U. Nr 153 z 2009 roku, poz.1227) i nie podlega zwrotowi.

Z tych względów i na mocy art.385 KPC Sąd Apelacyjny orzekł, jak w sentencji.